

KOMMUNSTYRELSEN
Anders Wigelsbo

Svar på interpellation angående krav på riktiga kollektivavtal vid upphandlingar

Kristina Nyberg (S) inkom den 21 oktober 2019 med rubricerad interpellation.

I interpellationen beskrivs kollektivavtal som en viktig del av den svenska modellen. Vidare beskrivs det att Sala kommun är bundna av kollektivavtal tecknade via SKL, Sveriges kommuner och Landsting.

Interpellanten beskriver vidare att hon anser att Sala kommun som upphandlande myndighet alltid ska ställa krav på villkor i enlighet med kollektivavtal för entreprenörer och för hela underentreprenörskedjan.

Frågeställningarna i interpellationen är därför:

1. Har kommunstyrelsens ordförande för avsikt att politiskt verka för att Sala kommun kommer att ställa krav på riktiga kollektivavtal vid upphandling av varor och tjänster?
2. Kommer Sala kommun att ställa krav på att det finns kollektivavtal även för underleverantörer så man säkerställer att även de arbetarna också har goda riktiga villkor vid arbete i Sala kommun?

Sala kommun är bunden av Lagen om offentlig upphandling, LOU. När det gäller tillämpningen av LOU skriver Upphandlingsmyndigheten följande:

Det är inte tillåtet att kräva att leverantören ska vara bunden av ett kollektivavtal under avtalsperioden. Det betyder att det även vid direktupphandlingar är förbjudet att ställa krav på att leverantören ska vara bunden av kollektivavtal. Ett sådant krav skulle anses bryta mot flera av de grundläggande upphandlingsprinciperna.

Av principen om likabehandling följer att alla leverantörer ska ges samma förutsättningar att lämna anbud. Alla leverantörer kan inte ges samma förutsättningar om krav ställs på att leverantören ska vara bunden till ett kollektivavtal, då det råder föreningsrätt i Sverige. Föreningsrätt innebär att arbetsgivare har rätt att tillhöra en arbetsgivarorganisation, men också en rätt att inte tillhöra en sådan. Att vara medlem i en arbetsgivarorganisation innebär att leverantören tecknar ett kollektivavtal.

Likaså kan det anses strida mot proportionalitetsprincipen, då kraven och villkoren i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Ett kollektivavtal innehåller så mycket mer än vad som kan anses vara rimligt att ställa krav på för att kontraktet ska kunna utföras. De åtgärder som den upphandlande myndigheten genomför får inte gå utöver vad som är nödvändigt för den aktuella upphandlingen.

Kommunstyrelsen

Det är i många fall möjligt att ställa arbetsrättsliga villkor vid upphandling både över och under tröskelvärdena samt vid upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster. Det går bra att göra det om det är förenligt med de grundläggande upphandlingsprinciperna.

Det pågår ett arbete med att förbättra rutinerna för offentlig upphandling inom Sala kommun. I detta arbete finns även vilka krav kommunen ska ställa på sina leverantörer med som en naturlig del.

Genom att bygga upp en fungerande egen, kompetent upphandlingsenhet kan Sala kommun fortsätta behålla full rådighet över upphandlingarnas utformning.

Självklart ska Sala kommun sträva efter att följa lagen. Samtidigt ska Sala kommun sträva efter att utforma upphandlingar så att de leder till avtal ger leveranser av god kvalitet, och som ger hållbara affärer. I begreppet hållbarhet innefattas även social hållbarhet, vilket i detta fall innebär att Sala kommun ska sträva efter att upphandlade leverantörer ger sina anställda acceptabla villkor. Dessutom ska Sala kommuns upphandlingar i möjligaste mån ge lokala leverantörer möjlighet att lämna anbud.

Precis som interpellanten skriver, så har en kommun mycket att vinna på att eftersträva att alla som arbetar åt kommunen, oavsett om det är i egen eller upphandlad regi, har goda anställningsvillkor, inte minst av sociala hållbarhetsskäl. Däremot är det inte, vilket tydligt framgår av Upphandlingsmyndighetens råd enligt ovan, tillåtet att uttryckligen ställa krav på kollektivavtal.

Svaren på interpellantens frågor är därför:

1. Nej, eftersom sådana krav uttryckligen inte medges enligt LOU.
2. Nej. Då det inte är tillåtet att ställa sådana krav på leverantörer, kan de inte heller ställas på underleverantörer.

Anders Wigelsbo
Kommunstyrelsens ordförande